

Annales

Instituti

Archaeologici

XIII - 2017

Godišnjak

*Instituta za
arheologiju*

Nakladnik/Publisher

INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY

Adresa uredništva/Editor's office address

Institut za arheologiju/Institute of Archaeology
HR-10000 Zagreb, Ulica Ljudevita Gaja 32
Telefon/phone 385 (0) 1 6150250
fax 385 (0) 1 6055806
e-mail: iarh@iarh.hr
http://www.iarh.hr

Glavni i odgovorni urednik/Editor in chief

Marko Dizdar

Izvršne urednice/Desk editors

Andreja Kudelić
Marina Ugarković

Tehničke urednice/Technical editors

Andreja Kudelić
Marina Ugarković

Uredništvo/Editorial board

Katarina Botić, Siniša Krznar, Ivana Ožanić Roguljić, Ana Konestra, Andreja Kudelić, Asja Tonc,
Marina Ugarković

Izdavački savjet/Editorial committee

Vlasta Begović, Marko Dizdar, Dunja Glogović, Snježana Karavanić, Goranka Lipovac Vrkljan, Branka Migotti, Kornelija Michreiter, Ante Rendić Miočević, Tajana Sekelj Ivančan, Tihomila Težak Gregl, Željko Tomičić, Ante Uglešić

Lektura/Language editor

Renata Draženović (hrvatski jezik/Croatian)

Dizajn/Design

REBER DESIGN

Korektura/Proofreaders

Andreja Kudelić
Marina Ugarković
Katarina Botić

Računalni slog/Layout

Hrvoje Jambrek

©Institute of archaeology, Zagreb 2017.

Annales Instituti Archaeologici uključeni su u indeks/
Annales Instituti Archaeologici are included in the index:
Clarivate Analytics services - Emerging Sources Citation Index

Ovaj rad licenciran je pod Creative Commons Attribution By 4.0 međunarodnom licencom /
This work is licenced under a Creative Commons Attribution By 4.0 International Licence

SADRŽAJ

Arheološka istraživanja

- 9 **Marko Dizdar**
 Anita Rapan Papeša
 Andrea Rimpf
- Rezultati zaštitnih istraživanja kasnoavarodobnoga groblja Šarengrad – Klopare
- 19 **Daria Ložnjak Dizdar**
 Marko Dizdar
- Sotin – Srednje polje i Dunavska ulica – istraživanja višeslojnih nalazišta u Podunavlju 2016.
- 26 **Daria Ložnjak Dizdar**
 Marko Dizdar
- Arheološka istraživanja u Sotinu i Vinkovačkim Banovcima 2016. godine
- 34 **Katarina Botić**
- Bršadin, Pašnjak pod selom – rezultati arheoloških istraživanja 2016. godine
- 40 **Tomislav Hršak**
 Tino Leleković
 Marko Dizdar
- Rezultati istraživanja nalazišta Batina – Sredno 2016. godine
- 46 **Kornelija Minichreiter**
- Slavonski Brod, Galovo, arheološka istraživanja 2016.
- 50 **Saša Kovačević**
- Nova Bukovica – Sjenjak 2016.
- 54 **Marko Dizdar**
- Rezultati istraživanja groblja latenske kulture Zvonimirovo – Veliko polje u 2016. godini
- 57 **Daria Ložnjak Dizdar**
 Marija Mihaljević
 Marko Dizdar
 Mario Gavranović
- Dolina – Babine Grede – istraživanje kasnobrončanodobnoga naselja u Posavini 2016. godine
- 64 **Tatjana Tkalčec**
 Siniša Krznar
- Druga sezona arheoloških istraživanja kasnosrednjovjekovnog arheološkog kompleksa Grubišno Polje – Šuma Obrovi

CONTENTS

Archaeological Excavations

- 9 **Marko Dizdar**
 Anita Rapan Papeša
 Andrea Rimpf
- Results of the rescue excavation on the Late Avar cemetery on the site Šarengrad – Klopare*
- 19 **Daria Ložnjak Dizdar**
 Marko Dizdar
- Sotin – Srednje polje and Dunavska street – Research of multilayer sites in the Danube Region in 2016*
- 26 **Daria Ložnjak Dizdar**
 Marko Dizdar
- Archaeological research in Sotin and Vinkovački Banovci 2016*
- 34 **Katarina Botić**
- Bršadin, Pašnjak pod selom – results of the archaeological excavations in 2016*
- 40 **Tomislav Hršak**
 Tino Leleković
 Marko Dizdar
- Research results of the Batina – Sredno site in 2016*
- 46 **Kornelija Minichreiter**
- Slavonski Brod, Galovo, Archaeological Research 2016*
- 50 **Saša Kovačević**
- Nova Bukovica – Sjenjak 2016.*
- 54 **Marko Dizdar**
- Research results of the La Tène culture cemetery at Zvonimirovo – Veliko polje in 2016*
- 57 **Daria Ložnjak Dizdar**
 Marija Mihaljević
 Marko Dizdar
 Mario Gavranović
- Dolina – Babine Grede – Research of the Late Bronze Age settlement in Posavina in 2016*
- 64 **Tatjana Tkalčec**
 Siniša Krznar
- Second season of archaeological excavations of late medieval complex at Grubišno Polje – Šuma Obrovi site*

<p>73 Tajana Sekelj Ivančan
Ivan Valent</p> <p>Ostaci talioničke radionice na lokalitetu Hlebine – Velike Hlebine</p>	<p>73 Tajana Sekelj Ivančan
Ivan Valent</p> <p><i>The remains of the smelting workshops at the Hlebine – Velike Hlebine site</i></p>
77 Siniša Krznar Rezultati istraživanja lokaliteta Torčec – Cirkvišće 2016. godine	77 Siniša Krznar <i>Research results from Torčec – Cirkvišće site in 2016</i>
<p>82 Hrvoje Kalafatić
Mateja Hulina</p> <p>Zaštitna istraživanja srednjovjekovnog lokaliteta Kutina – Sečevine Okoli</p>	<p>82 Hrvoje Kalafatić
Mateja Hulina</p> <p><i>Rescue excavations of medieval site Kutina – Sečevine Okoli</i></p>
<p>84 Snježana Karavanić
Andreja Kudelić</p> <p>Kalnik-Igrišće – rezultati arheoloških iskopavanja u 2016. godini</p>	<p>84 Snježana Karavanić
Andreja Kudelić</p> <p><i>Kalnik-Igrišće – results of archaeological excavations in 2016</i></p>
<p>88 Andreja Kudelić
Filomena Sirovica</p> <p>Arheološka iskopavanja na nalazištu Kurilovec – Belinščica</p>	<p>88 Andreja Kudelić
Filomena Sirovica</p> <p><i>Archaeological excavations at the Kurilovec – Belinščica site</i></p>
92 Tatjana Tkalčec Burg Vrbovec u Klenovcu Humskom – nastavak arheološko-konzervatorskih radova na kuli u 2016.	92 Tatjana Tkalčec <i>Castle Vrbovec in Klenovec Humski – continuation of archaeological and conservation works on the keep in 2016</i>
<p>97 Bartul Šiljeg
Ana Konestra
Gaetano Beničić
Enrico Cirelli</p> <p>Stancija Blek (Tar), istraživanja 2016. godine – utvrđivanje najranije faze kompleksa</p>	<p>97 Bartul Šiljeg
Ana Konestra
Gaetano Beničić
Enrico Cirelli</p> <p><i>Excavations at Stancija Blek (Tar) in 2016 – establishing the earliest phases of the complex</i></p>
<p>103 Ana Konestra
Nera Šegvić
Paula Androić Gračanin
Ranko Starac</p> <p>Arheološka topografija otoka Raba: geofizička, sondažna i topografska istraživanja u 2016. godine</p>	<p>103 Ana Konestra
Nera Šegvić
Paula Androić Gračanin
Ranko Starac</p> <p><i>Archaeological topography of the island of Rab: geophysics, trial excavations and topographic research in 2016</i></p>
<p>111 Kristina Jelinčić Vučković
Emmanuel Botte
Audrey Bertrand</p> <p>Arheološko istraživanje na lokalitetu Novo Selo Bunje na otoku Braču, 2016. godine</p>	<p>111 Kristina Jelinčić Vučković
Emmanuel Botte
Audrey Bertrand</p> <p><i>Archaeological excavation on the Novo Selo Bunje site on the island of Brač, 2016</i></p>
<p>117 Marina Ugarković
Ivančica Schrunk
Vlasta Begović
Marinko Petrić</p> <p>Arheološka istraživanja rimske vile u uvali Soline na otoku Sveti Klement (Pakleni otoci, Hvar), lipanj 2016. godine</p>	<p>117 Marina Ugarković
Ivančica Schrunk
Vlasta Begović
Marinko Petrić</p> <p><i>Archaeological research of a Roman villa in Soline Bay on the island of St. Clement (Pakleni Islands, Hvar) in June 2016</i></p>

Terenski pregledi

123 **Marko Dizdar**
Hrvoje Vulić

Terenski pregled i probna iskopavanja na izgradnji dijela istočne obilaznice Vinkovaca

126 **Hrvoje Kalafatić**
Bartul Šiljeg

Terenski pregled na prostoru općina Belišće, Marijanci i Donji Miholjac u 2016. godini

133 **Zorko Marković**
Katarina Botić

Rezultati terenskog pregleda općina Našice i Podgorač 2016. godine

141 **Katarina Botić**

Preliminarni rezultati geofizičkih istraživanja i geoloških uzorkovanja na lokalitetima istočne Slavonije 2016. godine

152 **Tatjana Tkalčec**

Terenski pregled općine Grubišno Polje u 2016. godini

160 **Goranka Lipovac Vrkljan**
Ana Konestra

Terenski pregledi na području Podvelebita i Gacke (Grad Senj, Lukovo, Otočac)

163 **Goranka Lipovac Vrkljan**
Ana Konestra
Mato Ilkić
Fabian Welc
Radosław Mieszkowski

Terenske aktivnosti projekta RED u 2016. godini: geofizička istraživanja i terenski pregledi

Field Surveys

123 **Marko Dizdar**
Hrvoje Vulić

Field survey and trial excavations during the construction of the Vinkovci bypass route

126 **Hrvoje Kalafatić**
Bartul Šiljeg

Field survey on the territory of Belišće, Marijanci and Donji Miholjac municipalities in 2016

133 **Zorko Marković**
Katarina Botić

Results of a field survey of Našice and Podgorač municipalities in 2016

141 **Katarina Botić**

Preliminary results of geophysical research and geological sampling of eastern Slavonian sites in 2016

152 **Tatjana Tkalčec**

Field Survey of the Municipality of Grubišno Polje in 2016

160 **Goranka Lipovac Vrkljan**
Ana Konestra

Field survey in the areas of sub-Velebit Coast and Gacka (Senj, Lukovo, Otočac)

163 **Goranka Lipovac Vrkljan**
Ana Konestra
Mato Ilkić
Fabian Welc
Radosław Mieszkowski

Project RED's field activities in 2016: geophysical and field surveys

Zračna arheologija

168 Bartul Šiljeg
Hrvoje Kalafatić

Zračno rekognosciranje u istočnoj Slavoniji 2016. godine

Aerial archaeology

168 Bartul Šiljeg
Hrvoje Kalafatić

Aerial reconnaissance in eastern Slavonia in 2016

Bioarheologija

175 Jadranka Boljunčić

Dodatni rezultati istraživanja arheoloških ljudskih ostataka s dvaju nalazišta u sjevernoj i istočnoj Hrvatskoj na planu primjene računalne tomografije (CT-a)

Bioarchaeology

175 Jadranka Boljunčić

Additional research results on archaeological human remains from two sites from Northern and Eastern Croatia in terms of the application of computed tomography (CT)

Ostala znanstvena djelatnost Instituta za arheologiju

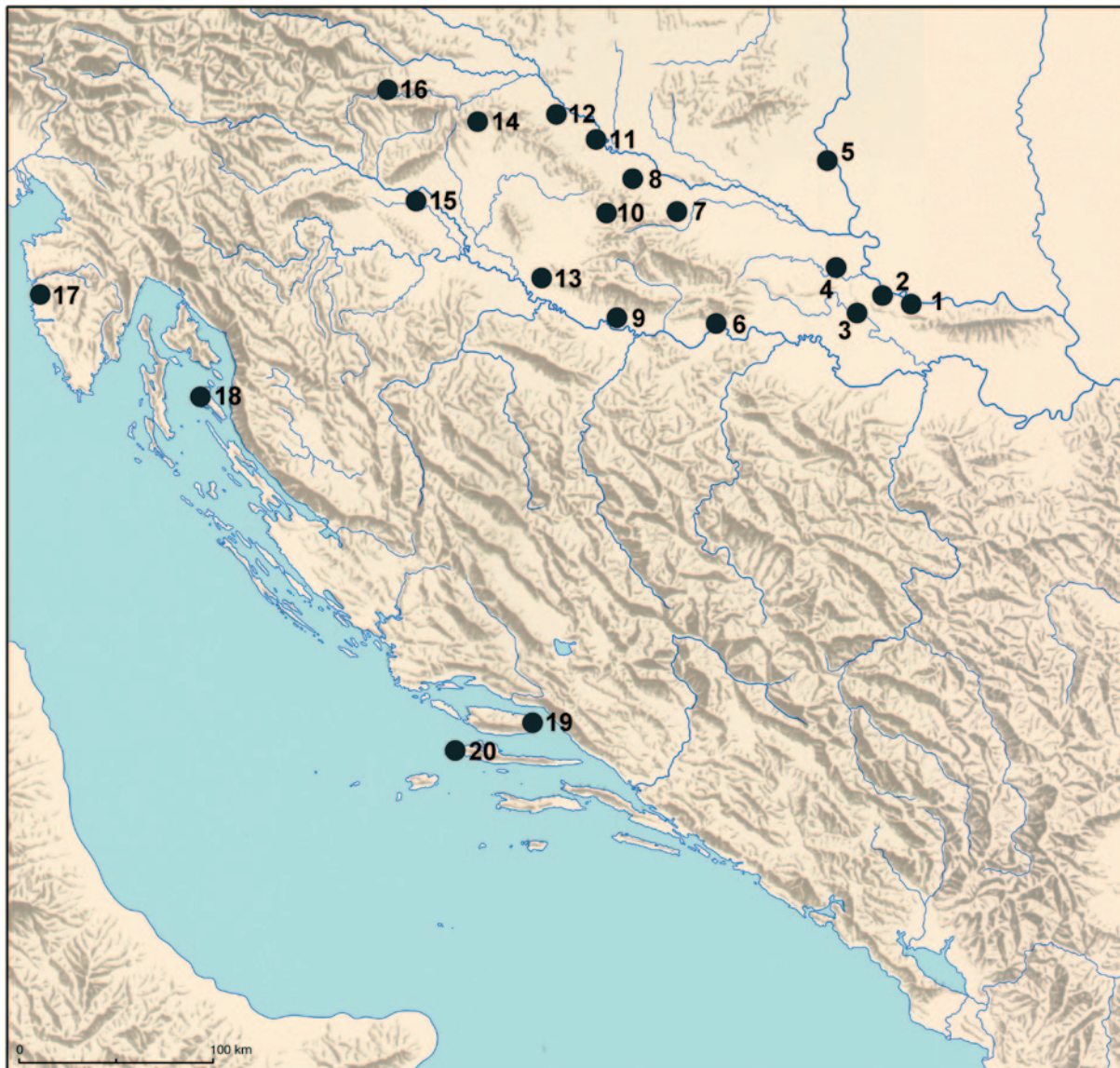
182-190

Additional scientific activity of the Institute

182-190

Arheološka istraživanja

Archaeological Excavations

1. Šarengrad – Klopare
2. Sotin – Srednje polje i Dunavska ulica; Sotin
3. Vinkovački Banovci
4. Bršadin – pašnjak pod selom
5. Batina – Sredno
6. Slavonski Brod – Galovo
7. Nova Bukovica – Sjenjak
8. Zvonimirovo – Veliko polje
9. Dolina – Babine Grede
10. Grubišno Polje – Šuma Obrovi
11. Hlebine – Velike Hlebine
12. Torčec – Cirkvišće
13. Kutina – Sečevine Okoli
14. Kalnik – Igrišće
15. Kurilovec – Belinščica
16. Klenovec Humski – Burg Vrbovec
17. Tar – Stancija Blek
18. Rab – uvala Pudarica
19. Brač – Novo selo Bunje
20. Sveti Klement – Soline

Rezultati istraživanja nalazišta Batina – Sredno 2016. godine

Research results of the Batina – Sredno site in 2016

Tomislav Hršak
Tino Leleković
Marko Dizdar

Primljeno/Received: 31. 03. 2017.
Prihvaćeno/Accepted: 15. 04. 2017.

U okviru projekta „Arheološka baština Baranje“ proveden je nastavak istraživanja nalazišta Batina – Sredno tijekom kojega je istražena površina južno od stariježeljeznodobnih tumula smještenih na samom sjevernom rubu groblja. Pronađena su dva paljevinska groba daljske grupe, od kojih se izdvaja ukop bogato opremljene pokojnice iz 8. st. pr. Kr. Na prostoru južno od tumula pronađene su grobne parcele s rimskim paljevinskim i kosturnim grobovima, od kojih su pojedini sadržavali iznimne nalaze. Rezultati provedenih istraživanja potvrdili su kako se na položaju Sredno nalaze prapovijesna i rimska groblja koja pružaju vrijedne podatke o kraju kasnoga brončanog i početku starijega željeznog doba kao i spoznaje o životu tijekom antike na limesu. Na sjevernom dijelu položaja Sredno provedena su i geomagnetska snimanja koja su pokazala postojanje brojnih arheoloških struktura čiju ju namjenu potrebno provjeriti u budućim iskopavanjima.

Ključne riječi: Batina, Baranja, daljska grupa, starije željezno doba, antika, groblja, limes, prospekcija
Keywords: Batina, Baranja, Dalj group, Early Iron Age, Antiquity, cemeteries, limes, prospection

Probna iskopavanja prapovijesnoga i antičkog nalazišta Batina – Sredno (općina Draž) nastavljena su u jesen 2016. godine u sklopu projekta Arheološka baština Baranje.¹ Nalazište Sredno, te sjevernije položen Gradac, smješteni su na krajnjem sjeveroistočnom dijelu Banskoga brda koje završava strmim lesnim padinama ispresijecanim dubokim usjecima ili 'surducima'.

U istraživanjima provedenim od 2010. do 2015. godine otkriveni su brojni ravni paljevinski grobovi daljske grupe koja je obilježila mlađu fazu kasnoga brončanog doba i početne faze starijega željeznog doba. U dosadašnjim istraživanjima definirane su granice rasprostiranja groblja daljske grupe na Srednom, pri čemu je zabilježeno i postojanje tumula na cijelom području rasprostiranja groblja. Na samom sjevernom rubu nalazišta Sredno istražen je tumul 1 u kojem je pronađen bogato opremljen grob, dimenzija 4,5 x 4,5 m i dubine 2 m, koji je ukopan kroz nasipe tumula te tumul 2 s grobnom komorom dimenzija 3,10 x 3,10 m. U istraživanjima 2014. godine detaljno je utvrđen slijed nasipavanja tumula 1, dok je zapadno od grobne komore tumula 1 pronađen prostor izrazito spaljene crveno-tamnosomeđe zemlje na kojem se nalazila veća nakupina pepela s puno spaljenih kostiju te se pretpostavlja kako se radi o mjestu spališta pokojnika iz kneževske grobne komore. Uz oba tumula pronađen je niz rupa od stupova za koje se pretpostavlja kako su dio konstrukcije ograde tumula. Isto tako,

na Srednom su pronađeni rimski paljevinski i kosturni grobovi koji pripadaju južnoj nekropoli koja se nalazila uz cestu koja je vodila prema utvrdi *Ad Militare*. Otkriće karakterističnih jaraka V-presjeka tipa *fossa* povezuje se s postojanjem privremenih rimskih vojnih logora, dok za neke duboke i široke jarke namjena zasad nije u potpunosti jasna (Bojčić et al. 2009; 2010; 2011; Hršak et al. 2013; 2014; 2015; 2016).

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

U istraživanjima provedenim na Srednom 2016. godine otvorena je sonda S19 površine 145 m² koja se nalazi južno od sonde S10 i S18 istraženih prethodnih godina. Sonda S19 smještena je na sjevernom dijelu položaja Sredno, blizu naselja na Gradcu. Iskopavanjem susjedne sonde S10 obuhvaćen je tumul 1 koji je dokumentiran u terenskom pregledu poduzetom 2008. godine, pri čemu je u iskopavanjima provedenim 2012. i 2014. godine pronađena grobna komora s brojnim iznimnim nalazima koji ukazuju na pokop istaknute osobe s kraja 8. st. pr. Kr. U iskopavanjima 2015. godine istražena je S18 koja je obuhvatila istovremeni tumul 2 koji se nije prepoznavao u krajoliku, no također je sadržavao pokop istaknute ženske osobe.

Sonda S19 izravno se nastavlja na spomenute površine istražene prethodnih godina. Nakon strojnoga iskopa sloja humusa, izdvojene su zapune prapovijesnih i rimskih grobova kao i drugih objekata (sl. 1).

Prapovijesni grobovi

U istraživanjima na Srednom 2016. godine pronađena su dva prapovijesna paljevinska groba (G 105 i G 106) koji se mogu pripisati daljskoj grupi s početka

¹ Probna iskopavanja proveo je Muzej Slavonije Osijek pod vodstvom T. Hršaka od 5. listopada do 24. listopada 2016. godine. U istraživanjima su, osim voditelja, sudjelovali Domagoj Dujmić iz Muzeja Slavonije, Tino Leleković iz Odsjeka za arheologiju HAZU i Marko Dizdar iz Instituta za arheologiju. Financijska sredstva osiguralo je Ministarstvo kulture RH, a istraživanja se provode u sklopu projekta Arheološka baština Baranje koji je od 2008. godine vodio Arheološki muzej Osijek, od 2012. godine pripojen Muzeju Slavonije. Geomagnetsko snimanje tijekom listopada 2016. godine provela je tvrtka Eastern Atlas iz Berlina, Njemačka.

Sl. 1 Sonda 19 – zapune grobova i objekata (snimio: K. Šobat)

Fig. 1 Trench 19 – fillings of graves and objects (photo: K. Šobat)

Sl. 2 Grob 105 (snimio: J. Diklić)

Fig. 2 Grave 105 (photo: J. Diklić)

starijega željeznog doba (Metzner-Nebelsick 2002). Grob 106 samo je djelomično sačuvan, budući da ga je u njegovom istočnom djelu presjekao mlađi rimski paljevinski grob. Ipak, grob 105 sačuvan je u cijelosti. U pravokutnoj grobnoj raci zaobljenih uglova i dimenzija 2 x 1,50 m pronađen je lonac većih dimenzija u funkciji urne koji je bio pokriven sa zdjelom (sl. 2). S jugozapadne strane

lonca položen je kantharos, dok su se zapadnije nalazile životinjske kosti. U urni su, pored spaljenih kostiju pomiješanih s ugljenom, vjerojatno s lomače, pronađeni ulomci brončane fibule, željeznoga noža i predmeta te čak 20 bikoničnih keramičkih pršljena (sl. 3). Zanimljivo, polovica pršljena je tamnosive boje i približno iste veličine, dok je druga polovica pršljena smeđe boje, no

Sl. 3 Keramički pršljeni iz groba 105 (snimio: T. Hršak)

Fig. 3 Ceramic spindle whorls from grave 105 (photo: T. Hršak)

razlikuju se po promjeru – od jednoga najvećeg do parova pršljena sličnoga promjera, pri čemu je svaki sljedeći par sve manji. Ovakav način polaganja većega broja pršljena u grob, uz njihovu jasnu podijeljenost na osnovi boje i promjera, vjerojatno ima određeno simboličko značenje te pokojnicu predstavlja kao osobu koja je mogla imati važnu ulogu u domaćinstvu, ali i zajednici. U ostalim dosad istraženim grobovima na Srednom najčešće je zabilježen prilog od jednoga pršljena, iako ima i grobova u kojima su bila dva ili tri pršljena, no nikada toliko kao u grobu 105. Usporedbe za veći broj pršljena mogu se pronaći na groblju u Doroslovu u susjednoj Bačkoj, gdje se također najčešće nalazi po jedan ili dva pršljena u grobu. Ipak, izdvojeni su grobovi u kojima je bilo i više pršljena različitih promjera: pet pršljena u grobu 128 (Trajković 2008: 136–137, 285/6–10); šest pršljena u grobu 6 (Trajković 2008: 30, 183/5–10) i grobu 130 (Trajković 2008: 141–142, 290/15–20), do deset pršljena u grobu 138 (Trajković 2008: 152–153, 302/11–20). Spomenuti se grobovi iz Doroslova datiraju u 8. st. pr. Kr., kada se vjerojatno treba datirati i grob 105 iz Batine.

Rimsko razdoblje

Istraživanjem na Srednom zahvaćen je i dio rimskog groblja s kraja 2. i prve polovine 3. stoljeća, koje je već ranije bilo istraživano na ovom položaju (Hršak et al. 2014; 2015; 2016). Do sada je na položaju oko halštatskih tumula otkriveno sedam rimskih grobova, a od 2016. godine može im se pridodati još šest paljevinskih grobova *tipa bustum* kao i dva kosturna groba. „Busta“ istražena 2016. godine uobičajenoga su pravilnoga četvrtastog oblika sa zaobljenim rubovima (sl. 4–5). U nekim su slučajevima dna i stijenke djelomično zapečeni uslijed gorenja lomače. Većinom su orijentirani u smjeru sjever – jug, iako neki imaju i drugačiju orijentaciju. Od dva

kosturna groba jedan je gotovo potpuno uništen kasnijim ukopima (G 113), tako da je sačuvana samo lubanja, dok je grob G 109 dobro očuvan. Raka je nepravilnoga oblika i zaobljenih rubova, orijentacije sjeveroistok – jugozapad (sl. 7).

Po očuvanosti i po broju nalaza mogu se izdvojiti dva groba. U prvom redu „bustum“ G 112 u kojem se vjerojatno nalaze ostaci spaljene žene (sl. 5). Naime, spol pokojnice može se pretpostaviti prema pronađenim željeznim okovima od drvenoga (toaletnog) kovčezica te ogrlici od brončanih karičica sa staklenim perlama. U grobu su pronađeni i uobičajeni prilozi: keramička svjetiljka, balzamarij i brončani novac. Prilozi su položeni na sloj pepela u kojem su pronađeni ostaci lomače kao i ulomci spaljenih kostiju (sl. 6). Potom se ističe kosturni grob G 109 (sl. 7). U njemu je pokojnik bio pokopan u drvenome lijesu, od kojega su sačuvani željezni klinovi. Tijelo je bilo ispruženo na leđa tako da je lijeva ruka položena na prepone s jednim komadom brončanoga novca u šaci. Desna ruka je savinuta i polegnuta udesno po dnu rake, vjerojatno uslijed procesa do kojih je došlo nakon pokopavanja pokojnika. U kovčeg je bio položen i keramički vrč s jednom ručkom.

Oko nekih paljevinskih grobova pronađeni su plitki ravni kanali, što je bio slučaj i u prijašnjim istraživanjima, a riječ je o ostacima oznaka grobnih čestica u kojima su se nalazili grobovi (sl. 4; 8). S obzirom da kanali nisu nađeni oko svih grobova, može se pretpostaviti kako su samo neke grobne parcele bile ograđene živicom ili drvenom ogradom, dok druge nisu bile označene na nama vidljivi način. Osim kanala, pronađeno je i nekoliko pravokutnih i okruglih rupa od stupova koji bi se mogli interpretirati kao ostaci nadzemnih grobnih obilježja (sl. 8).

Na sjevernom dijelu položaja Sredno, na površini koja su probno bila istražena prethodnih godina,

Sl. 4 Zapuna groba 110 s ogradom oko grobnog mjesta (snimio: J. Diklić)

Fig. 4 Fillings of grave 110 with a fence around the grave (photo: J. Diklić)

Sl. 5 Grob 112 (snimio: J. Diklić)

Fig. 5 Grave 112 (photo: J. Diklić)

Sl. 6 Prilozi u grobu 112 (snimio: J. Diklić)

Fig. 6 Finds in grave 112 (photo: J. Diklić)

Sl. 7 Grob 109 (snimio: J. Diklić)

Fig. 7 Grave 109 (photo: J. Diklić)

provedena su geomagnetska snimanja koja su pokazala postojanje brojnih arheoloških struktura. Pored prepoznatljivih ostataka širokih jaraka dokumentiranih i u iskopavanjima, izdvaja se niz struktura koje vjerojatno predstavljaju ostatke prapovijesnih i rimskih grobova. Izdvajaju se i strukture koje ukazuju na postojanje grobova većih dimenzija, a koje u krajoliku odgovaraju položajima stariježelznodobnih tumula od kojih je najveći dio, danas zbog obrade zemljišta, jedva prepoznatljiv. Ipak, namjenu prepoznatih struktura potrebno je provjeriti u budućim iskopavanjima.

Rezultati iskopavanja provedenih 2016. godine na Srednom, uz rezultate geomagnetskoga snimanja, iznova potvrđuju kako je Batina sa svojim lokalitetima Sredno i Gradac iznimno arheološko nalazište koje pruža vrijedne podatke o životu jedne vrlo bogate zajednice na kraju kasnoga brončanog i početku starijega željeznog doba te nove spoznaje o životu na baranjskome dijelu limesa, posebno tijekom 2.–3. stoljeća kada se datiraju pronađeni grobovi.

Sl. 8 Sonda 19 – ukopi grobova i objekata (snimio: K. Šobat)

Fig. 8 Trench 19 – burials of graves and objects (photo: K. Šobat)

Literatura

- Bojčić, Z., Dizdar, M., Hršak, T., Leleković, T. 2009, Terenski pregled područja Batine, *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. V, 125–129.
- Bojčić, Z., Dizdar, M., Hršak, T., Vukmanić, I., Dujmić, D., Leleković, T. 2010, Terenski pregled područja između Batine i Suze, *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. VI, 80–87.
- Bojčić, Z., Dizdar, M., Hršak, T., Leleković, T. 2011, Rezultati probnih istraživanja nalazišta Batina – Sredno 2010. godine, *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. VII, 13–19.
- Hršak, T., Leleković, T., Dizdar, M. 2013, Rezultati istraživanja nalazišta Batina – Sredno 2012. godine, *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. IX, 12–19.
- Hršak, T., Leleković, T., Dizdar, M. 2014, Rezultati istraživanja nalazišta Batina – Sredno 2013. godine, *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. X, 14–20.
- Hršak, T., Leleković, T., Dizdar, M. 2015, Rezultati istraživanja nalazišta Batina – Sredno 2014. godine, *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. XI, 18–22.
- Hršak, T., Leleković, T., Dizdar, M. 2016, Rezultati istraživanja nalazišta Batina – Sredno 2015. godine, *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. XII, 14–18.
- Metzner-Nebelsick, C. 2002, *Der «Thrako-Kimmerische» Formenkreis aus der Sicht der Urnenfelder- und Hallstattzeit im südöstlichen Pannonien*, Vorgeschichtliche Forschungen, Vol. 23, Verlag Marie Leidorf GmbH, Rahden/Westf.
- Trajković, D. 2008, *Đepfeld – Nekropola starijeg gvozdenog doba kod Doroslava*, Gradski muzej Sombor, Sombor.

Summary

Within Baranja's Archaeological Heritage project, research continued on the Batina – Sredno site during which the explored area was located south of the Early Iron Age tumuli excavated in previously years on the northern edge of the cemetery. In the north part of Sredno were carried out a geomagnetic survey that showed the existence of numerous archaeological structures. In excavation were found two cremation burials of the Dalj group, including a burial of the prominent woman with 20 spindle whorls which can be dated in the 8th century BC (Figs. 2–3). In the area south of tumuli were found Roman burial plots with fences along edges with cremation and skeletal burials (Fig. 4), some of which are contained exceptional finds. A cremation burial 112 stands out in terms of the quality and quantity of finds (Figs. 5–6). At the bottom of the grave there were numerous grave goods, such as, coin, glass vessel, ceramic lamp, necklaces with bronze and glass beads and fragments of wooden casket with iron reinforcements. Also, skeletal burials 109 contain coin and ceramic jug (Fig. 7).

The results of the research conducted so far have confirmed Batina as an exceptional archaeological site that keeps offering valuable information about the end of the Late Bronze and the beginning of the Early Iron Age in the Danube region, as well as insight into the life along the Limes in Antiquity, especially during the 2nd–3rd century when excavated graves can be dated.